

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد

۲۰۲۵/۱۲/۲۱

ډاکټر ش میره کی

ویلسن ناروغي (Wilson Disease)

څرنگه ناروغي ده؟

د ویلسن ناروغي یوه نادره، ارثي (ژنتيکي) ناروغي ده چې په بدن کې د مسو د بي کچې راټولېدو لامل کېږي، په ځانگړي ډول په ځيگر، مغز او سترگو کې. دا ناروغي هغه مهال پيدا کېږي چې ځيگر ونه شي کولای د صفرا له لارې زيات مس وباسي. که دا ناروغي پر خپل وخت ونه پېژندل شي او درملنه يې ونه شي، نو ډېر خطرناکه او آن ژوندگواېبونکې کېدای شي، خو که سمه درملنه وشي، تر کنټرول لاندې راوستل کېدای شي.

د ناروغي لاملونه

• ارثي (ژنتيکي): دا ناروغي ميراثي ده او د «ATP7B» په نوم په جين کې د بدلون يعنې (Mutation) له امله رامنځته کېږي.

• مېتابولیک / د بدن د بدلون گډوډي (Metabolic disorder): د مسو د بدلون بهير گډوډېږي او بدن نه شي کولای زيات مس په سمه توگه وباسي.

• د مسو راټولېدل: زيات مس په ځيگر کې زېرمېږي، وروسته وينې ته خوشې کېږي او ورو ورو په نورو غړو لکه مغز، پښتورگو او سترگو کې هم ځای نيسي.

د ناروغي نښې

نښې د اغېزمنو شويو غړو له مخې توپير لري او ډېری وخت د تنکيو ځوانانو کې څرگندېږي.

• د ځيگر ستونزې:

- سټريا، زړه بدوالی، کانگي، د خوړو نه زړه کېدل
- د نس درد، زيروالی، توره مټه او روښانه غايطه
- د هېپاټايتس (Hepatitis) يا د ځيگر د کمزورۍ نښې

• عصبي ستونزې:

- د خوی او چلند گډوډي، خپگان
- د خبرو او گرځېدو ستونزې
- د لاس رپړدېدل، بيخوبي او سرخوړی
- د ليد ستونزې

د ناروغي پېژندنه

• د سترگو معاینه: د «کایسر - فلیشر حلقې» (Kayser-Fleischer Rings) شتون، چې د سترگې د قرنبي پر څنډه نسواري گرده کړی وي او د مسو د راټولېدو له امله پيدا کېږي.

د پاڼو شمېره: له 1 تر 2

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړيکه ټينگه کړئ maqalat@afghan-german.de

يادونه: دليکنې د ليکنيزې بڼې پازوالي د ليکوال په غاړه ده، هيله من يو خپله ليکنه له راليږلو مخکې په خبر و لولئ

• د وینې او متې ازموینه: په وینه او مټه کې د مسو اندازه ټاکل.

• د ځیگر نمونې اخیستل (Liver Biopsy): د ځیگر له نسج څخه نمونه اخیستل، تر څو پکې د مسو کچه وکتل شي.

• ژنتیکي ازموینه: د خرابو جینونو څېړنه، د ناروغۍ د تایید او د کورنۍ د نورو غړو د پلټنې لپاره.

د ناروغۍ درملنه

د نیپلونکو فلزاتو درمل (Chelating agents) چې له مسو سره نیټلي او پښتورگو ته مرسته کوي چې هغه د مټې له لارې وباسي.

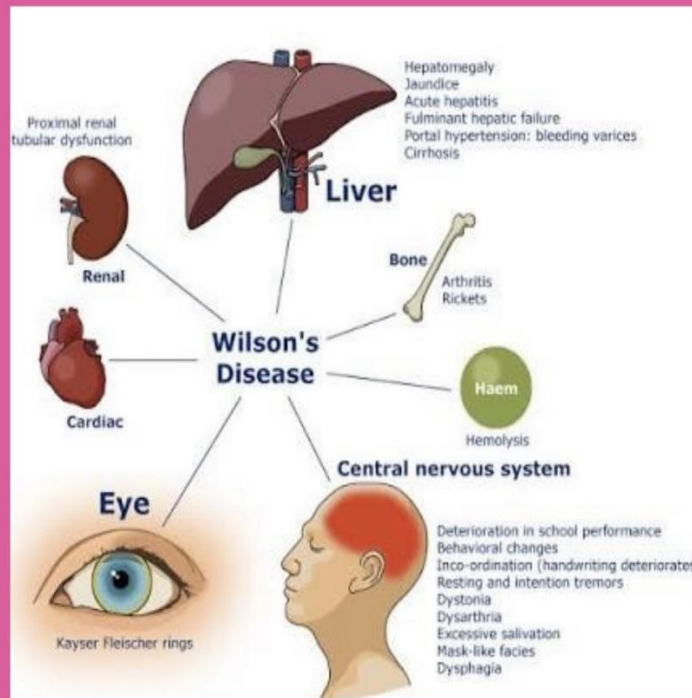
• د خوړو بدلون: د مس لرونکو خوړو کمول لکه: ځیگر، شکولات، مرخیري او مغز لرونکي توکي.

• د ځیگر لېږد (Liver Transplant): که د ځیگر زیان ډېر سخت وي، نو د ځیگر بدلون ضروري کېدای شي.

یادونه: شلاته (Chelation) څه ته وايي؟

شلاته هغه بهیر ته ویل کېږي چې پکې یو ځانگړی درمل له فلزي موادو سره کلک نیټلي او هغه د بدن له دننه وباسي. دا درمل ته په انګلیسي کې Chelating agent وايي او په پښتو کې ورته ویلای شو: د نیپلونکو فلزاتو درمل.

ویلسون څرنګه ناروغي ده؟

Dr SH Mirakai

د پاڼو شمېره: له 2 تر 2

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکني د لیکنيزې بنې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هيله من يو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولئ